

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertantky:	Mgr. Kristýna Urbanová, LL.M.
Téma práce:	Princip komplementarity v Římském statutu
Rozsah práce:	140 stran
Datum uzavření rukopisu:	10. 3. 2018 (podle údajů uvedených v práci)

I. Obsahem předložené disertační práce je princip komplementarity upravený v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu (ICC), tedy téma, které je z věcného hlediska vcelku úzce vymezené, avšak podstatné pro fungování celého systému Římského statutu. Podle autorky je cílem práce zodpovědět otázku, zda princip komplementarity jurisdikce ICC vůči národním jurisdikcím v praxi skutečně poskytl očekávanou dostatečnou ochranu státní suverenity při výkonu trestní jurisdikce a zajistil působení ICC jakožto „Soudu poslední možnosti aktivně vystupujícího v případech, kdy dojde ze strany států k selhání v úkolu stíhat pachatele zločinů podle mezinárodního práva“ (s. 5).

Pokud jde o metodologii, autorka (jak uvádí též v úvodu své práce) důkladně analyzuje, vedle příslušných norem Římského statutu a souvisejících norem, zejména příslušná rozhodnutí ICC a názory vyslovené doktrínou, a využívá též komparace se statuty a rozhodováním jiných (ad hoc) mezinárodních trestních tribunálů (Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu).

II. Formálně, jazykově a stylisticky je práce podle mého názoru zpracována velmi kvalitně.¹ Práce je přehledně členěna na kapitoly a podkapitoly a obsahuje bohatý a náležitě zpracovaný poznámkový aparát svědčící o tom, že autorka detailně prostudovala relevantní judikaturu ICC a odbornou (zahraniční, ale též českou) literaturu týkající se tohoto tématu.

Pokud jde o obsah, autorka ve své práci v úvodu nejprve stručně popisuje odpovídající (věcně odlišnou) úpravu výkonu jurisdikce ad hoc mezinárodních trestních tribunálů. Následně ve zbytku práce důkladně analyzuje relevantní ustanovení (zejména čl. 17 a ustanovení související) Římského statutu upravující princip komplementarity. Konkrétně se postupně zabývá základními podmínkami výkonu jurisdikce ICC, uplatněním komplementarity před ICC v praxi (příčemž podrobně pojednává o testu jednoho, resp. dvou kroků posuzování přípustnosti a testu totožnosti věci, resp. osoby a jednání), procesně právními aspekty řízení (hodny pozornosti jsou mimo jiné kapitoly o důkazním břemenu a standardu dokazování v rámci řízení o přípustnosti a o časových aspektech rozhodování o přípustnosti), kritériem „neochoty“ a „neschopnosti“ státu vést náležité řízení (včetně otázky, zda/do jaké míry je ICC nadán pravomocí přezkoumávat dodržování záruk spravedlivého procesu ve prospěch obviněného), jakož i kritériem nedostatečné závažnosti stíhaného jednání. Nakonec autorka přehledně shrnuje

---

¹ Upozorňuji pouze na občasné překlapy a drobná věcná přehlédnutí (patrně nesprávně uvedenou „neochotu“ namísto „neschopnosti“ /s. 110 a 112/, resp. /v citaci P. Šturmy/ patrně nesprávně uvedený „princip teritoriality“ namísto „principu universality“ /s. 24/). Dále doporučuji zvážit použití některých zjevných anglicismů („otázka byla výslovně adresována ...“ /s. 120/, „rozhodnutí adresujících“ /s. 131/).

závěry své analýzy jednotlivých aspektů uplatňování principu komplementarity uvedených výše. V rámci celé práce autorka poukazuje na otevřené a nejasné aspekty této problematiky, na ne zcela ustálenou judikaturu ICC týkající se některých aspektů posuzování přípustnosti a na rozdílné názory doktríny týkající se některých otázek v této oblasti, jakož i na praktické problémy, které plynou z výkladu podmínek přípustnosti pro státy a obviněné, kteří se hodlají dovolat principu komplementarity v řízeních před ICC.

III. Závěry autorky týkající se sporných prvků posuzovaného tématu považuji za logicky odůvodněné, vycházející z podrobných znalostí problematiky a důkladně argumentačně podložené rozborem příslušné judikatury a odborné literatury.

Další otázky nicméně může podle mého názoru vyvolávat mimo jiné:

1) Závěr ohledně okruhu států, které mají být - pro účely posouzení přípustnosti řízení před ICC - považovány za „stát, do jehož jurisdikce věc spadá“ ve smyslu čl. 17 Římského statutu, tedy otázka, zda do této skupiny spadají též státy, které nejsou podřízeny jurisdikci ICC podle čl. 12 Římského statutu (resp. též, jak uvádí autorka, zda nepřípustnost věci před ICC je dána pouze výkonem jurisdikce státu založené na zásadě teritoriality a aktivní personality, či i na základě dalších titulů pro uplatnění jurisdikce). Názor autorky o širším rozsahu uvedeného pojmu (s. 24 – 25 a s. 72-73) podporují aktuální komentáře k Římskému statutu (Triferrer/Ambos, *The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*, Third edition, 2016, s. 794-5), na druhé straně by však podle mého názoru bylo užitečné podrobněji analyzovat, jak by ICC při posuzování přípustnosti v praxi zjišťoval a v řízení zohledňoval skutečnost, že svou jurisdikci nad dotčenými zločiny (věcmi) vykonává stát (ať už na základě mezinárodní smlouvy, či na základě mezinárodního práva obyčejového), které nepodléhá jurisdikci Římského statutu podle čl. 12 Římského statutu (a případně uplatňuje svou vnitrostátní jurisdikci nad danými zločiny na základě universální či pasivní personální jurisdikce). Tato otázka se patrně může v budoucnu stát aktuálnější s ohledem na pravděpodobné postupné posilování, resp. vyjasňování mezinárodněprávního rámce pro stíhání zločinů podle mezinárodního práva na vnitrostátní úrovni (viz např. návrh článků k tématu „zločiny proti lidskosti“, projednávaný Komisí OSN pro mezinárodní právo);

2) Závěr autorky, že výklad (požadavky) Soudu (zejména podmínka totožnosti věci ve spojení s výkladem procesních podmínek pro uplatnění nepřípustnosti) představuje pro státy závažnou překážku v úspěšném dovolání se principu komplementarity, resp. „ve své celistvosti [vede] k popírání zamýšlené komplementární úlohy Soudu“ (s. 141). Tato zásadní kritika, podle mého názoru do značné míry odůvodněná, je formulována obecně a stručně (byť samozřejmě vyplývá z předchozího obsahu práce). Bylo by podle mého názoru zajímavé tuto kritiku (zejména při případném budoucím rozšiřování předkládané práce) ještě podrobněji rozpracovat, je-li to na základě existujících podkladů možné (např. detailním srovnáním časové osy jednotlivých kroků a rozhodnutí ICC, v jejichž rámci existoval prostor pro vznesení výhrady vnitrostátního řízení, a jejím srovnáním s postupem jednotlivých kroků v rámci řízení před vnitrostátními orgány dotčených států). Zajímavé by bylo také dozvědět se (nad rámec závěrů vyslovených

v předložené práci), jaké jsou názory autorky na širší kontext (okolnosti vzniku, praktické důsledky, možný další vývoj) uváděného rigidního přístupu ICC při výkladu podmínek pro uplatnění nepřijatelnosti.

Výše uvedeným dvěma okruhy by se autorka mohla stručně věnovat též při obhajobě své práce.

IV. Jako shrnutí uvádím, že předložená práce podle mého názoru splnila kladený cíl „poskytnout vhled do skutečného fungování principu komplementarity v praxi“ a posoudit, zda očekávání s tímto principem spjatá byla v praxi naplněna (s. 129 práce), autorka prokázala samostatnost při zpracování tématu, jakož i náležitou a důkladnou práci se zdroji, práce je logicky a přehledně vystavěna a má odpovídající (vysokou) jazykovou a stylistickou úroveň.

V. Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze dne _____

_____
oponent